

neděle 11/6

Velké Meziříčí

zámek, jídelna, 19³⁰

Kateřina Kněžíková / soprán

Barbara Maria Willi / kladívkový klavír

Ve spolupráci

VELKÉ MEZIRÍČÍ

program

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Abendempfindung / V podvečer K. 523

Die Zauberer / Čaroděj K. 472

Das Veilchen / Fialka K. 476

Als Luise die Briefe / Jak Luisa spálila dopisy K. 520

Fantasie d moll K. 397

pro sólový kladívkový klavír

Jan Václav Hugo Voříšek (1791–1825)

Liebe / Láska op. 15

Das Täubchen / Holoubek op. 21, č. 3

Robert Schumann (1810–1856)

Frauenliebe und Leben / Láska a život ženy op. 42

Seit ich ihn gesehen / Od oné chvíle, co jej znám

Er, der Herrlichste von Allen / On, mezi všemi nádherný

Ich kann's nicht fassen, nicht Glauber / Nemohu uvěřit, nevěřím stále

Du Ring an meinem Finger / Prstýnku na mé ruce

Kinderszenen / Dětské scény op. 15

pro sólový kladívkový klavír

výběr:

Von fremden Ländern und Menschen / O cizích zemích a lidech

Kuriose Geschichten / Zvláštní příběh

Träumerei / Snění

Franz Schubert (1797–1828)

Gretchen am Spinnrade / Markétka u přeslice D. 118

Rastlose Liebe / Láska bez spočinutí D. 138

Protagonistky dnešního koncertu nás provedou fascinujícím světem tzv. umělé písně – žánru, v němž se hudba a poezie vzájemně přibližují do té míry, až nakonec splynou v jeden jediný celek.

Pozdní tvorba **Wolfganga Amadea Mozarta** (1756–1791), ke které náleží – jak prozrazují jejich vysoká Köchelova čísla – i písně zvolené pro dnešní večer, možná zcela nezapadá do zažité představy, které o díle tohoto skladatele máme. Mozart se v ní vzdaluje klasicistnímu balancu a uměřenosti a ruku v ruce s požadavky básnické předlohy volí bohatou výrazovou paletu sahající od těch nejdelikátnějších odstínů po vrcholně dramatické momenty, čímž předjímá romantické hudební vyjadřování. První píseň *Abendempfindung* K. 523 (V podvečer) je obrazem lidského odcházení a vzpomínání na zemřelého přítele, druhá *Der Zauberer* K. 472 (Čaroděj) je osobní zpověď dívky zažívající první milostnou touhu, třetí *Das Veilchen* K. 476 (Fialka) alegoricky ztvárňuje touhu po spočinutí v náručí krásné dívky, byť by trvalo pouhý efemérní okamžik, a konečně čtvrtá, *Als Luise die Briefe ihres ungetreuen Liebhabers verbrannte* K. 520 (Jak Luisa spálila dopisy svého nevěrného milého) vyjadřuje prudký poryv emocí – chvíli, kdy dívka pálí dopisy svého zrádného milence.

Následující skladba, Mozartova *Fantasie d moll* K. 397 pro sólový klavír, se sice dochovala pouze jako fragment, přesto se řadí k jeho nejhranějším. Už samotná volba tóniny a rozeklaná fantazijní forma plná náhlých zvrátů, v níž za určité hudební mosty slouží virtuózní recitativy, jí propůjčují preromantický náboj. Vždy je lákavé položit si otázku: „Co by kdyby...?“ – a v tomto případě dvojnásob. Jak už bylo řečeno, Wolfgang Amadeus Mozart svou Fantazii zanechal nedokončenou a posledních deset taktů pochází z pera vydavatele či některého z Mozartových obdivovatelů. Shoduje se ale optimistický závěr s představou samotného autora? Nezamýšlel toto miniaturní hudební drama zakončit spíše návratem do temné d moll, tóniny, kterou měl tolik rád?

Při poslechu dvou písní **Jana Václava Huga Voříška** (1791–1825) nechme svou představivost ještě chvíli v pohybu. Je málo skladatelů, u kterých si tak palčivě, jako právě u Voříška, klademe otázku, do jakých výšin by rostlo jejich umění, kdyby žili déle. Tento český rodák, který se roku 1813 usadil ve Vídni, svými skladbami okouznil řadu slavných hudebníků,

včetně svého největšího hudebního vzoru – Ludwiga van Beethovena. Vleklé onemocnění ale bohužel ukončilo jeho život dříve, než se stačil plně etablovat. Písňe *Liebe* (Láska) a *Das Täubchen* (Holoubek) z roku 1815, v nichž se dokonale snoubí biedermeierovská pohoda i romantická vášeň, nechávají tušit skutečného mistra, jehož rukopis snese srovnání s tím Schubertovým...

Robert (1810–1856) a Clara (1819–1896) **Schummanovi**: hudební a životní partneři, kteří si byli navzájem skutečnými polovičkami jednoho srdce, naplněného čistou a upřímnou láskou. Není tak divu, že ve většině Schumannových skladeb od konce 30. let je třeba (dovolím si malou parafrázi) za vším hledat Claru. Nejinak je tomu v případě jeho klavírního cyklu *Kinderszenen* op. 15 (Dětské scény), jehož části *Von fremden Ländern und Menschen* (O cizích zemích a lidech), *Kuriose Geschichten* (Zvláštní příběh) a *Träumerei* (Snění) byly zvoleny pro dnešní koncert. Inspirací pro napsání cyklu se podle některých pramenů stala věta, kterou Clara Robertovi často říkala: „Jsi jako dítě!“ – ale nikoli s výtkou, ale jako nejhlubší vyznání lásky. Cyklus *Kinderszenen* je svojí prostotou a antivirtuózností vyjádřením dětského pohledu na svět – nezkaženého a plného údivu – o který většina dospělých během života přichází.

Zatímco *Kinderszenen* vznikly v době, kdy si Robert a Clara vyšlapávali svoji trnitou cestu k manželství, písňový cyklus *Frauenliebe und Leben* op. 42 (Láska a život ženy) podle stejnojmenné básnické sbírky Adelberta von Chamisso je spojen s naplněním jejich vztahu. Jakožto hudební nadšenci v něm můžeme se zadržným dechem sledovat evoluci písňového žánru daleko za hranice, které vytyčil Franz Schubert, směrem k naprosté samostatnosti a vzájemné nepostradatelnosti obou protagonistů. Ale nejen to – cyklus *Frauenliebe und Leben* představuje nevšedně hlubokou psychologickou sondu do procesu dozrávání dívky v ženu (od prvního milostného vzplanutí, přes vstup do manželství, těhotenství, mateřství, až po smrt partnera), která je přes existenci určitých dobových kulis nadčasová.

Franz Schubert (1797–1828) je tradičně považován za zakladatele německé romantické písňe, když v roce 1814 píše svoji slavnou *Gretchen am Spinnrade* D. 118 (Markétka u přeslice), dílo, v němž už hudba není pouhým doprovodem zpívané poezie, ale stává se její interpretací, či

jakýmsi vyjádřením slovně nesdělitelného. Na dnešním koncertě uslyšíme i další z jeho slavných písní vzniklou hned následujícího roku, a to *Rastlose Liebe* D. 138 (Láska bez spočinutí) na Goethovu předlohu. Vyobrazuje neklidnou touhu, bolest spojenou s láskou a Schubertem tak často ztvárňovaný motiv poutníka, jenž kráčí životem – tu radostným, tu tragickým krokem.

Elena Pokorná

foto: Petr Weigl

Sopranistka **Kateřina Kněžiková** je jednou z našich nejrespektovanějších pěvkyní. Vedle opery se stále častěji věnuje koncertnímu repertoáru, ve kterém dosahuje úspěchů doma i v zahraničí. Stěžejním repertoárem jsou díla A. Dvořáka, B. Martinů či L. Janáčka a písňová literatura. Je laureátkou řady pěveckých soutěží, ceny Classic Prague Awards 2018 za nejlepší komorní výkon a Ceny Thálie 2019 za mimořádný jevištní výkon v inscenaci Martinů *Julietta aneb Snář* na prknech Národního divadla moravskoslezského.

Absolvovala Pražskou konzervatoř a HAMU v Praze. V roce 2006 se stala stálou členkou Opery Národního divadla v Praze, v současné době zde vystupuje například v inscenacích *Rusalka*, *Così fan tutte*, *Carmen*, *Kouzelná flétna*, *Prodaná nevěsta* či *Jakobín*. Hostuje v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, Národním divadle Brno a ve Slovenskom národnom divadle Bratislava.

Představila se publiku na řadě festivalů u nás i v zahraničí, v roce 2021 s úspěchem ztvárnila titulní roli v Janáčkově *Kátě Kabanové* na slavném operním festivalu v Glyndebourne. Má za sebou spolupráci s předními orchestrálními tělesy (BBC Symphony orchestra, Bamberger Symphoniker, Camerata Salzburg, Collegium 1704, Česká filharmonie, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, London Philharmonic Orchestra, Mahler Chamber Orchestra, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, ORF Radio-Symphonieorchester Wien, Rotterdam Philharmonisch Orkest, Royal Liverpool Philharmonic Orchestra, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, PKF – Prague Philharmonia atd.) a celou plejádou skvělých dirigentů (J. Bělohlávek, S. Baudo, P. Domingo, A. Fisch, M. Honeck, D. Hindoyan, J. Hruša, V. Luks, O. Lyniv, T. Netopil, J. Nelson, P. Popelka, R. Ticciati, E. Villaume ad.).

Nahrává úspěšná CD pro labely Harmonia Mundi, Supraphon či Radioservis. Zpívala Vespettu na nahrávce Scarlattioho *Dove è amore è gelosia* v produkci Opus Arte, která byla oceněna německou „Schallplattenkritik“. Její profilové CD *Phidylé* bylo označeno jako „Editor's Choice“ a „The Best Classical Albums of 2021“ časopisu Gramophone, v loňském roce získalo prestižní cenu BBC Music Magazine Awards v kategorii „Vocal“.

foto: Filip Hladík

Barbara Maria Willi je inovativní cembalistka a sólistka na kladívkový klavír, varhanice, pedagožka, dramaturgyně, hudební vizionářka a v neposlední řadě výtečná moderátorka. Jako děkanka Hudební fakulty

JAMU posunuje obzory hudebního oboru. Díky její soustavné práci získává Katedra varhanní a historické interpretace, kterou založila, stále větší mezinárodní uznání. Od roku 2017 je prominentní hostující profesorkou na Univerzitě umění v nizozemském Haagu a zároveň je manažerkou kariérního rozvoje v evropském projektu EEEMERGING+ podporujícím vynikající mladé soubory.

Jako česká občanka s polskými a německými kořeny přináší do Brna pestrost a kvalitu evropského kulturního prostoru. Jako prezidentka Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka, jako pedagožka Letní hudební akademie Kroměříž nebo Mezinárodních interpretačních kurzů JAMU podporuje ročně stovky mladých talentů z celého světa.

V průběhu své mezinárodní kariéry získala řadu ocenění, např. cenu německé hudební kritiky za CD *Intrada di Polcinelli* či francouzskou prestižní cenu „Choc du monde de musique“ za kultovní nahrávku *Salve Mater*. Písňové CD *Prague – Vienna*, které nahrála s Martinou Jankovou pro label Supraphon, obdrželo francouzskou „Nobelovu cenu“ v hudbě, vyznamenání „Diapason d'Or“.

Barbara vystoupila na podiích, jakými jsou například Dvořákova síň pražského Rudolfiny, sál Essenské filharmonie nebo vídeňský Konzerthaus. Koncertovala na festivalech Pražské jaro, Osterfestspiele Baden-Baden a v rámci komorní řady opakovaně v Berlínské filharmonii. Je členkou Ensemble Berlin-Praha a její televizní portrét nabízí i-vysílání ČT pod názvem *Bravo – Barbara Maria Willi*.

Její dramaturgie pro festival Concentus Moraviae jsou nápadité a provokativní (například *Kouzlo čísel*, *Velcí skladatelé a jejich (ne)přátelé*, *Domov můj*). V současné době se věnuje také interpretaci soudobé hudby, například s komorním seskupením České filharmonie nebo se specializovaným souborem Brno Contemporary Orchestra. Neúnavně otevírá repertoárové zdroje a navazuje kontakty s inspirujícími hudebními osobnostmi, například s dirigentem Tomášem Netopilem, sopranistkou Martinou Jankovou nebo houslistou Josefem Špačkem.

Barbara přináší nové úhly pohledů do hudebního vnímání (je např. autorkou generálbasové detektivky *Generálbas aneb kdo zavraždil kontrapunkt?*) a často překvapí svými osobitými interpretacemi. Se svým originálním kladívkovým klavírem z roku 1797 podnítila výzkumnou cestu do oblasti písňové a klávesové tvorby 18. století.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Abendempfindung

Abend ist's, die Sonne ist verschwunden,
Und der Mond strahlt Silberglanz;
So entflieh'n des Lebens schönste
Stunden,
Flieh'n vorüber wie im Tanz!
Bald entflieht des Lebens bunte Szene,
Und der Vorhang rollt herab.
Aus ist unser Spiel! Des Freundes Träne
Fließet schon auf unser Grab.
Bald vielleicht mir weht,
wie Westwind leise,
Eine stille Ahnung zu –
Schließ' ich dieses Lebens Pilgerreise,
Fliege in das Land der Ruh'.
Werdet ihr dann an meinem
Grabe weinen,
Trauernd meine Asche seh'n,
Dann, o Freunde, will ich euch
erscheinen
Und will Himmel auf euch weh'n.
Schenk' auch du ein Tränchen mir
Und pflücke mir ein Veilchen
auf mein Grab;
Und mit deinem seelenvollen Blicke
Sieh' dann sanft auf mich herab.
Weih mir eine Träne, und ach!
Schäme dich nur nicht, sie mir zu weih'n,
Oh, sie wird in meinem Diademe
Dann die schönste Perle sein.

Joachim Heinrich Campe

Der Zauberer

Ihr Mädchen, flieht Damöten ja!
Als ich zum erstenmal ihn sah,
Da fühlt' ich, so was fühlt' ich nie,

V podvečer

Slunce již zapadlo
a měsíc se stříbrnou aureolou
ukončil ty nejkrásnější chvíle
ze dne.
Za vším ohlédneš se,
jak za doznělou barkarolou
a co tak třpytné bylo,
to vše teď šedne.
Chvilí ještě v nás
ten obraz žije,
pak jen noci opona.
Konec her, přátelé, vidím,
jak vaše slzy rov můj rosí.
Ta zvěst, po větru mi došla,
poslední mé síly kosí.
Pozemská má cesta končí,
jdu do země klidu,
kéž pro útěchu vaši, s tím,
co skytá jenom nebe,
já zjevím se mezi vámi
a mezi vás přijdu!
Příteli můj nejvěrnější,
přijdi za mnou
a fialku prostou dej tam,
co tlí moje kosti.
Slza-li Ti z oka skane,
lítostí snad zrádnou,
věnuj mi ji beze studu,
dík měj na věčnost!

*překlad Martina Janková –
Karel Janko*

Čaroděj

Chraňte se toho démona!
Když prvně naň jsem pohlédla,
byla jsem jako plachý pták,

Mir ward, mir ward, ich weiß nicht wie,
Ich seufzte, zitterte,
und schien mich doch zu freu'n;
Glaubt mir, er muß ein Zaub'rer sein.

Sah ich ihn an, so ward mir heiß,
Bald ward ich rot, bald ward ich weiß,
Zuletzt nahm er mich bei der Hand;
Wer sagt mir, was ich da empfand?
Ich sah, ich hörte nichts,
Sprach nichts als ja und nein;
Glaubt mir, er muß ein Zaub'rer sein.

Er führte mich in dies Gesträuch,
Ich wollt' ihm flieh'n und folgt' ihm gleich;
Er setzte sich, ich setzte mich;
Er sprach, nur Sylben stammelt' ich;
Die Augen starrten ihm,
die meinen wurden klein;
Glaubt mir, er muß ein Zaub'rer sein.

Entbrannt drückt' er mich an sein Herz,
Was fühlt' ich! Welch ein süßer Schmerz!
Ich schluchzt', ich atmete sehr schwer,
Da kam zum Glück die Mutter her;
Was würd', o Götter,
sonst nach so viel Zauberei'n,
Aus mir zuletzt geworden sein!

Christian Felix Weisse

mně bylo, ani nevím jak,
já jenom vzdychala,
řekla: děj se co děj.
Věřte mi, je to čaroděj.

Horko mě celou polilo,
mé líčko rudě svítilo,
a když pak za ruku mě vzal,
co myslíte, že povídal?
Já neslyšela nic,
jen ano, ne, a nic už dál,
takhle si se mnou čaroval!

Pak zavedl mě pod loubí,
že prý se se mnou zasnoubí,
Darmo jsem utéci mu chtěla,
mluvil a já se jenom chvěla.
Upíral na mě zrak
a víc a víc mě okouzloval.
On mi zkrátka učaroval!

A celý žhavý mě k hrudi tisk,
ještě teď cítím sladký stisk!
Vzlykla jsem, tušíc neštěstí,
v tom přišla matka, naštěstí;
Co by se jenom
mohlo se mnou všechno stát,
kdyby moh' déle čarovat!

překlad Vlasta Reittererová

Das Veilchen

Ein Veilchen auf der Wiese stand,
Gebückt in sich und unbekannt;
Es war ein herzigs Veilchen.
Da kam eine junge Schäferin
Mit leichtem Schritt und muntrem Sinn
Daher, daher,
Die Wiese her, und sang.

Fialka

Fialka kvetla na louce,
v skrytu se krčíc: kdopak chce
nevhlednou fialinku?
Pastýřka tudy kráčela,
po louce s lehkou myslí šla,
šla blíž a blíž,
šla mladá, zpívajíc.

Ach! denkt das Veilchen, wär ich nur
Die schönste Blume der Natur,
Ach, nur ein kleines Weilchen,
Bis mich das Liebchen abgepflückt
Und an dem Busen matt gedrückt!
Ach nur, ach nur
Ein Viertelstündchen lang!

Ach! aber ach! das Mädchen kam
Und nicht in Acht das Veilchen nahm,
Ertrat das arme Veilchen.
Es sank und starb und freut' sich noch:
Und sterb ich denn, so sterb' ich doch
Durch sie, durch sie,
Zu ihren Füßen doch.

Johann Wolfgang Goethe

Als Luise die Briefe ihres ungetreuen Liebhabers verbrannte

Erzeugt von heißer Phantasie,
In einer schwärmerischen Stunde
Zur Welt gebrachte!
– geht zu Grunde!
Ihr Kinder der Melancholie!
Ihr danket Flammen euer Sein:
Ich geb' euch nun den Flammen wieder,
Und all' die schwärmerischen Lieder;
Denn ach! er sang nicht mir allein.
Ihr brennet nun, und bald, ihr Lieben,
Ist keine Spur von euch mehr hier:
Doch ach! der Mann,
der euch geschrieben,
Brennt lange noch vielleicht in mir.

Gabriele von Baumberg

„Ach, být tak nejkrásnější květ,“
dí fialka, „co zná jich svět,
ach, pouze na chvílínku,
až by mne kráska utrhla
a v zářadří bych uvadla;
ach jen, ach jen
čtvrt hodiny, nic víc!“

Ach, a ta kráska šla a šla
a nevšímavě zašlápla
ubohou fialínku.
„A nechť i umru, nakonec,“
dí květinka, „já hynu přec
jen jí, jen jí,
u jejích nohou přec.“

přebásnění Otokar Fischer

Jak Luisa spálila dopisy svého nevěrného milého

Vy listy, počaté v ohni fantazie,
zrozené jedné vášně plné hodiny,
zničeny budte,
nyní dítka melancholie!
Plameny vášně vás zrodily,
tak ohni vás dám zase zpátky,
a s vámi písňně všechny,
co nebyly jen moje,
neb zpívala je i za jinými vrátky!
A už vás oheň nelítostně ničí,
za chvíli stopa po vás nezbude,
však v srdéčku mém dívčím
ten, co vás psal,
ještě dlouho pobude...

překlad Martina Janková – Karel Janko

JAN VÁCLAV VOŘÍŠEK

Liebe

Was zieht zu deinem Zauberkreise
mich unwillkürlich hin?
Was seufzt in meinem Busen leise,
dass ich nicht glücklich bin?
Mein Herz fängt stärker an zu schlagen,
wenn dich mein Aug erblickt;
ich wag' es kaum mir selbst zu sagen,
was hin zu dir mich zieht.

Wohin ich flieh' mit meinem Kummer,
verfolgt mich auch dein Bild;
es schwebt mir vor,
wenn matter Schlummer
mein tränend Aug' umhüllt,
es folgt mir nach im Weltgewühle,
wie in der Einsamkeit.
Ich fühl's, nur an des Lebens Ziele
find' ich Zufriedenheit.

Bald möcht' ich vor dir niederknien
und alles dir gesteh'n,
bald möcht' ich zitternd vor dir flieh'n
und dich nie wieder seh'n!
Ich seufz' und weine laut,
wenn leise der Warnung Stimme spricht:
„Entflieh' aus ihrem Zauberkreise!“
Ich will, und kann es nicht.

Karl Friedrich Mähler

Das Täubchen

Ich hatt ein kleines Täubchen,
Das war so schön, so bunt,
Es ass aus meinen Händen
Und trank aus meinem Mund.
Sein Fittig kühlte mein Gesicht,
Wenn mich die Sonne traf,

Láska

Do kruhu tvého čarovného,
co vábí mě proti mé vůli?
Co v duši mé je podivného,
že nemám šťastnou chvíli?
Mé srdce začne silně bít,
když tě jen zahlédnu;
bojím se přiznat si ten cit,
že mu snad podlehnu.

Kam s trápením svým se uchýlím,
tvůj obraz před sebou vždy mám;
vidím ho stále,
i když spím,
když v slzách usínám.
Pronásleduje mě ve vřavě světa,
také, když o samotě dlím.
Snad v útěku jen ze života
svůj klid si vysloužím.

Před tebou chtěl bych pokleknout
a vyznat ti svůj cit,
však lépe snad je uprchnout
a víc tě nespátřit!
Vzdychám a pláču, a můj duch
naléhá varováním:
„Znič přece čarovný ten kruh!“
Chtěl bych, však cos mi brání.

překlad Vlasta Reittererová

Holoubek

Měla jsem malou holubičku,
barevná, pěkná peříčka,
z dlaně zobala co chvíličku
a z úst mi pila, maličká.
Křidélkem chladila mi čelo,
když slunce prudce zasvitlo,

Es gurgelte, es gurrte mich
Wohl in und aus dem Schlaf.

Mein Täubchen war mir so getreu,
So freundlich gut und hold,
Wie kaum ein junger schöner Herr
Um Kuss und Minne Sold.
Doch ach, seit gestern ist's entflohn:
Ein Tauber kam auf's Dach,
Girrt meinem Täubchen zärtlich vor
Und ach! Es flog ihm nach.
Wohl hielt ich süßes Zuckerbrot
ihm vor in meiner Hand,
umsonst, es sah nicht mehr darauf,
gelockt durch neues Band.
O! Bat ich, kehre doch zurück,
So herzlich lieb ich dich!
Nein, nein, girrt es,
Mein Tauber glüht weit herzlicher
für mich.

Und seit es mir entflohen,
Da regt die Ahnung gleicher Lust
Sich mir mit drängender Gewalt
In meiner heißen Brust.
Ich glaube, ich glaube:
Käm' ein junger Herr
Mit sanftem Ton und Blick
Und lockte mich, ich flög ihm zu
Und käm' auch nicht zurück.

Anonym

ROBERT SCHUMANN **Frauenliebe und Leben**

Seit ich ihn gesehen,
glaub' ich blind zu sein;
Wo ich hin nur blicke,

laskala mě, když spát se chtělo,
také když ráno procitlo.

Věrná to byla holubička,
miloučká, dobrá, spanilá,
sotva by muž mě takhle hýčkal,
kdybych mu k lásce svolila.
Však ach, včera mi uletěla:
Holub si sedl na střechu,
zavrkal něžně, a jak střela
letěla za ním ve spěchu.
Na dlani sladký pamlssek,
marně jsem nabízela,
zasvit jí lásky paprsek
ke mně se nevracela.
Prosím a volám,
vrať se zpět,
má láska není pro tě nic?
Ba ne, už jiný je můj svět,
holoubek hoří pro mě víc.

A od té chvíle, co je pryč,
tuším, že také mně se cosi budí
naléhavě a palčivě
v horké a roztoužené hrudi.
A tak si říkám a přemítám:
Přijde-li pěkný mladý muž,
a něžně se mě zeptá: Smím?,
zvábí mě také, s ním odletím
a nikdy už se nevrátím.

překlad Vlasta Reittererová

Láska a život ženy

Od oné chvíle, co jej znám,
jak slepec tápu životem,
kam pohlednu, tam vidím jej,

seh' ich ihn allein;
Wie im wachen Träume
schwebt sein Bild mir vor,
taucht aus tiefstem Dunkel
heller nur empor.

Sonst ist licht- und farblos
alles um mich her,
nach den Schwestern Spiele
nicht begehrt' ich mehr,
möchte lieber weinen
still im Kammerlein;
Seit ich ihn gesehen,
glaub' ich blind zu sein.

Er, der Herrlichste von allen,

wie so milde, wie so gut!
Holde Lippen, klares Auge,
heller Sinn und fester Mut.

So wie dort in blauer Tiefe,
hell und herrlich, jener Stern,
also er an meinem Himmel,
hell und herrlich, hehr und fern.

Höre nicht mein stilles Beten,
deinem Glücke nur geweiht;
darfst mich niedre Magd nicht kennen,
hoher Stern der Herrlichkeit!

Nur die Würdigste von allen
darf beglücken deine Wahl,
und ich will die Hohe segnen
viele tausend Mal!

Will mich freuen dann und weinen,
selig, selig bin ich dann;
sollte mir das Herz auch brechen,
brich, o Herz, was liegt daran?

je jak můj oživený sen.
Nevím, zda bdím či sním,
on přede mnou se vznáší,
největších temnot stíny
světlem svým jasným plaší.

Šedé a bez barev je vše
co vidím kolem sebe,
mých sester hry už nevábí,
toužím jen vidět tebe.
V komůrce mojí skrovné
v slzách se v noc mi mění den.
Od oné chvíle, co jej znám,
jak slepec tápu životem.

On, mezi všemi nádherný,

tak mírná, dobrá povaha!
Spanilé rty a jasný zrak,
a mysl čistá, a odvaha.

Tak jako v hloubi nebeské
nádherné hvězdy svítí
tak na mém nebi září on,
a zjasňuje mé žití.

Své modlitby tam vzhůru
posílám pro tvé štěstí;
ty nepoznáš mne ubohou,
má hvězdo vznešenosti!

Ty sobě rovnou zvolit máš,
ta smí ti lásku dát.
Já chci jí skromně požehnat
nastotísíckrát!

Blažená štěstím tvým,
v pláči se utěším.
I kdyby srdce puklo mi,
co na tom záleží.

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben,

es hat ein Traum mich berückt;
Wie hätt' er doch unter allen
mich arme erhöht und beglückt?

Mir war's, er habe gesprochen:
„Ich bin auf ewig dein“,
mir war's, ich träume noch immer,
es kann ja nimmer so sein.

O lass im Traume mich sterben,
gewieget an seiner Brust,
den seligen Tod mich schlürfen
in Tränen unendlicher Lust.

Du Ring an meinem Finger,

mein goldenes Ringelein,
ich drücke dich fromm an die Lippen,
an das Herze mein.

Ich hatt' ihn ausgeträumet,
der Kindheit friedlich schönen Traum,
ich fand allein mich, verloren
im öden, unendlichen Raum.

Du Ring an meinem Finger,
da hast du mich erst belehrt,
hast meinem Blick erschlossen
des Lebens unendlichen, tiefen Wert.

Ich will ihm dienen, ihm leben,
ihm angehören ganz,
hin selber mich geben und finden
verklärt mich in seinem Glanz.

Du Ring an meinem Finger,
mein goldenes Ringelein,
ich drücke dich fromm an die Lippen,
an das Herze mein.

Nemohu uvěřit, nevěřím stále,

že se mi vyplnil můj sen.
Jak mohl mezi všemi
mne obyčejnou zvolit jen?

Když řekl, budu „navždy tvůj“,
sen můj odvíjel se dál,
nikdy jej znovu neprožiju,
tak jako tenkrát se mi zdál.

Nech zemřít mne v tom snění,
v náruči tvojí ráda usnu brzy,
a do blažené smrti pak vplynu
po řece plné šťastných slzí.

Prstýnku na mé ruce,

prstýnku zlatý můj,
zbožně tě na rty tisknu,
srdce mé opatruj.

Za dlouhých nocí v snění
bláhevých dětských přání,
ztraceno v samotě širé,
čekalo zavolání.

Prstýnku na mé ruce,
až tys mne učil znát,
v života hloubku hledět
a po smyslu se ptát.

Chci sloužit mu a navždy
jen jemu náležet,
dávat a znovu nalézt,
co zjasnilo mi svět.

Prstýnku na mé ruce,
prstýnku zlatý můj,
zbožně tě na rty tisknu,
srdce mé opatruj.

FRANZ SCHUBERT

Gretchen am Spinnrade

Meine Ruh' ist hin,
mein Herz ist schwer,
ich finde sie nimmer
und nimmermehr.

Wo ich ihn nicht hab'
ist mir das Grab,
die ganze Welt
ist mir vergällt.

Mein armer Kopf
ist mir verrückt,
mein armer Sinn
ist mir zerstückt.

Meine Ruh' ist hin,
mein Herz ist schwer,
ich finde sie nimmer
und nimmermehr.

Nach ihm nur schau ich
zum Fenster hinaus,
nach ihm nur geh' ich
aus dem Haus.

Sein hoher Gang,
sein' edle Gestalt,
sein Mundes Lächeln,
seiner Augen Gewalt,

und seiner Rede
Zauberfluss,
sein Händedruck,
und ach, sein Kuss!

Meine Ruh' ist hin,
mein Herz ist schwer,

Markétka u přeslice

Ten tam je můj klid,
a v duši nic,
už nenajdu jej nikdy,
už nikdy víc.

Kde není on,
tam hrobu jáma zlá,
a celý svět
s ním pro mne zaniká.

Má hlava bolavá
je celá zmatená,
Má mysl ubohá
je k smrti znavená.

Ten tam je můj klid,
a v duši nic,
už nanajdu jej nikdy,
už nikdy víc.

Jen za ním se dívám
z okénka ven,
to kvůli němu
vycházím jen.

Má vznešený krok,
zjev ztepilý,
smět vidět úsměv jeho
aspoň na chvíli.

A jeho krásná slova,
krásnějších pro mne není,
a stisk jeho milé ruky,
a ach, jeho políbení.

Ten tam je můj klid,
a v srdci nic,

ich finde sie nimmer
und nimmermehr.

Mein Busen drängt sich
nach ihm hin.
Ach dürft ich fassen
und halten ihn.

Und küssen ihn,
so wie ich wollt',
an seinen Küssen
vergehen sollt!

Johann Wolfgang Goethe

Rastlose Liebe

Dem Schnee, dem Regen,
Dem Wind entgegen,
Im Dampf der Klüfte
Durch Nebeldüfte,
Immer zu! Immer zu!
Ohne Rast und Ruh!

Lieber durch Leiden
Möcht ich mich schlagen,
Als so viel Freuden
Des Lebens ertragen.

Alle das Neigen
Von Herzen zu Herzen,
Ach, wie so eigen
Schaffet das Schmerzen!

Wie soll ich fliehen?
Wälderwärts ziehen?
Alles vergebens!
Krone des Lebens,
Glück ohne Ruh,
Liebe, bist du!

Johann Wolfgang Goethe

už nenajdu jej nikdy,
už nikdy víc.

Má prsa se dmou,
za ním chci jít,
kéž směla bych jej držet,
navždycky mít.

A líbat jej a líbat,
věčně a bez ustání,
v té slasti navždy trvat
až do skonání!

překlad Vlasta Reittererová

Láska bez spočinutí

V děšť, do vánice,
dál do vichřice,
přes roklin páry,
v mlh bílé cáry,
stále dál, vším se dát!
Nikdy klid! nepostát!

Spíš chtěl bych strastí
se drát a zkoušet,
než tolik slastí
života okoušet!

Všechna ta hnutí,
po srdci srdcem toužit,
ach, jak jen nutí
se podivně soužit!

Jak? Utéci mám
do lesů, jinam?
Nelze se skrýti!
Korunou bytí,
šťěstím, jež nezná klid,
je, láska, tvůj cit!

přebásnění Kamil Bednář